

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2020

Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.

5. Про наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори: Закон України від 15 лютого 1995 р. № 60/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України. 1995. № 10. Ст. 60.*

6. Герич І. Д., Іфтодій А. Г., Більцан О. В. Хірургічні ускладнення ін'єкційної наркоманії: проблеми та особливості лікування. Львів: Букрек, 2015. 486 с.

7. Фрейд З. Статті о кокаине. За ред. В. Зеленского. Санкт-Петербург: Азбука; Азбука-Аттикус. 2011. 157 с.

ЦІННІСНИЙ АСПЕКТ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Гаруст Ю. В.

*д. ю. н., доцент, завідувач кафедри АГПФЕБ ННІ права
Сумського державного університету*

Кіяшко Ю. М.

*викладач-стажист кафедри АГПФЕБ ННІ права
Сумського державного університету*

Початок нового десятиліття ознаменувався помітно суттєвим посиленням світової геополітичної нестабільності, зниженням темпів перебігу глобалізаційних процесів та відчутними соціально-економічними потрясіннями. Поширення респіраторної хвороби «COVID-19» зумовило необхідність нагального перегляду поточних напрямів та всіх перспективних стратегій очікуваного розвитку країн з метою мінімізації негативного впливу наслідок невідворотного економічного спаду. Гостро ця проблематика стоїть перед Україною, економіка якої перебуває під потужним наростаючим тиском у результаті дії існуючих і нових внутрішніх, а також зовнішніх деструктивних чинників. Очевидно, що окреслене становище вимагає оперативного та результативного державного реагування, яке передбачає вжиття широкого кола санкціонованих заходів на виявлення й протидії цим загрозам. Одним із таких, виправдано, вважається ефективна організація та належний перебіг взаємодії суб'єктів забезпечення системи економічної безпеки України, зважаючи на всеосяжність та безспірну значимість економіки для держави.

Питання щодо організації, а також здійснення взаємодії, у тому числі в аспекті забезпечення системи економічної безпеки України перебувало у полі зору багатьох вітчизняних, а також іноземних науковців. До числа таких слід віднести праці В. С. Адамовської, І. В. Андрущук, Л. І. Андрієвського, Г. Ю. Бондар, Дж. М. Вернона, О. О. Волобуєвої, Дж. Е. Гарінгтона, С. П. Завгородньої, Л. М. Зарецької, О. Л. Кузенко, А. В. Кулінської, А. Р. Крусян, О. В. Марухленко, В. А. Морозова, О. В. Нікішиної,

Н. М. Полянської, В. П. Приходько, А. М. Стельмашука, Ю. І. Трещевсківського, Г. С. Третяка, А. Є. Федоренко, Г. П. Цимбал, І. С. Чорнодід та ін.

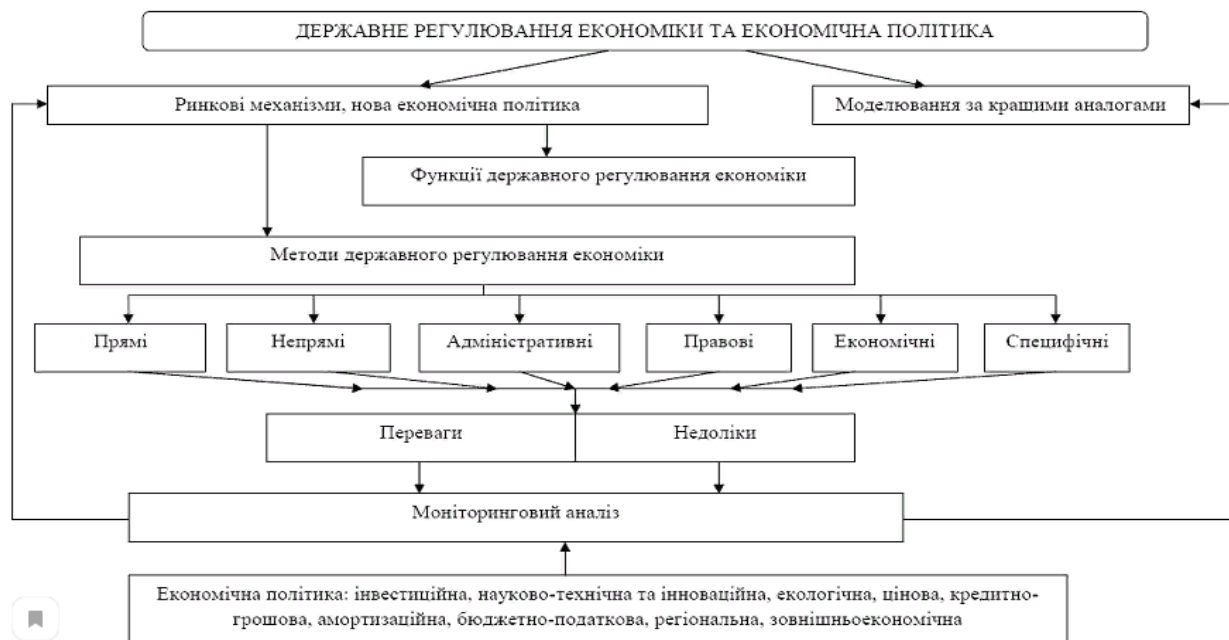
Досліджуючи це питання найперше слід звернути увагу на деякі точки зору з приводу розуміння значення та сутності дефініції «взаємодія». У вітчизняних тлумачних словниках пропонуються слідувачі, адаптовані до напряму дослідження, трактування вказаного поняття: 1) взаємний зв'язок між предметами у дії; 2) погоджена дія між ким-небудь або чим-небудь, причому «взаємний чи взаємно – це колиоднаково виявляється з обох сторін, між ким-небудь, чим-небудь; стосується один одного; обопільний [1, с. 85; 2, с. 259; 3; 4]. Г. Ю. Бондар приходить до висновку, що взаємодія існує там, де наявний спільний інтерес, а тому під час розслідування злочинів взаємодія існує між правоохоронними органами, оскільки вони мають одну мету – розкриття та розслідування злочинів [5, с. 47-48]. Натомість, О. О. Волобуєва, акцентує увагу на тому, що взаємодія відбувається там, де є потреба у вирішенні спільних завдань [6, с. 22]. Можемо припустити, що в аспекті виявлення та протидії загрозам системі економічної безпеки України відповідні суб'єкти за потреби консолідують власні зусилля вживаючи спільні взаємоузгоджені заходи для результативного виконання поставлених задач. Зважаючи на широкоаспектність і часту, об'єктивно закономірну змінність умов для функціонування різних галузей національної економіки та, відповідно, розгалуженість і багаторівневість нормативно-правового й організаційного забезпечення діяльності суб'єктів забезпечення системи економічної безпеки вказана діяльність здійснюється в багатьох формах та за допомогою різних методів.

Водночас необхідно усвідомлювати, що всі із таких суб'єктів реалізують власні повноваження обмежуючись рамками своєї компетенції. При цьому, на кожного з учасників такої взаємодії покладається обов'язок попереднього узгодження та дотримання плану спільних дій в процесі подальшої діяльності останніх.

Взаємодія у соціальних процесах виявляється точкою замикання і розмикання соціальних зв'язків. Інакше кажучи, взаємодія таким чином виявляється не вихідним, аповторюваним моментом, що підтримує стійкість соціальних форм. З огляду на саме цей план розгляду взаємодії, можна говорити вже не про окрему взаємодію, а про послідовність у системах, що забезпечують безперервність складних процесів не тільки в просторі, але і в часі [7, с. 1312-1313]. Цілком виправдано, що взаємодія охоплює всі види соціальних процесів ілюдської діяльності, вказуючи на взаємний зв'язок соціальних явищ як на рівні суспільства в цілому, так і на рівні функціонування окремих груп та індивідів [8, с. 16]. Вона є основою та умовою встановлення найрізноманітніших зв'язків між об'єктами, включаючи причинно-наслідкові. Взаємодія є підґрунтям будь-якої

системи, що завжди передбачає зв'язок (у формі взаємодії) її елементів, компонентів. Відповідно, системність як представленість взаємодії об'єктів у всіх її зв'язках та відносинах є також характеристикою взаємодії [9, с. 51]. Можливість такої взаємодії передбачена й під час реалізації широкого спектру заходів, націлених на підтримку та сприяння розвитку національної економіки.

Сформований та нормативно врегульований цілісний механізм державного впливу на економічну складову охоплює широкий спектр сфер і ланок останньої. Він утворює розгладжену систему, орієнтовану на сприяння реалізації національних економічних інтересів за ринкових умов, які, відповідно, виражають найбільш істотні риси сучасних виробничих відносин. Вказаний механізм, схематично, на думку В. С. Адамовської, можна зобразити наступним чином [10]:

Вочевидь, що застосування переважної кількості методів, у залежності від певних обставин, неможливо без взаємодії суб'єктів системи економічної безпеки України. Зважаючи на широкий спектр формздійснення останньої (одержання відомостей від контролюючої установи правоохоронними органами, обмін відповідною інформацією, організація проведення спільних дій тощо) можемо вважати, що вона виправдано може мати місце для досягнення певної, в тому числі проміжної мети. Також взаємодія може відбуватися лише на певній стадії (розробка спільного плану дій, інформування громадськості та ін.) під час застосування певного методу з ціллю забезпечення оперативного легального впливу на поведінку учасників відносин в економічній сфері. У залежності від локалізації явної або потенційної внутрішньої чи зовнішньої загрози економічній складовій аналізована діяльність може здійснюватися на різних рівнях (місцевому, регіональному, національному, міждержавному чи міжнародному), що дає

можливість залучати оптимальну кількість учасників та раціонально використовувати існуючі ресурси для її протидії.

Позитивна практика спільної узгодженої діяльності вже давно існує й активно застосовується компетентними суб'єктами іноземних держав. До прикладу, регіональні податкові управління департаментів у Франції мають спеціальні підрозділи по зв'язках з поліцією, по запитах яких проводяться фінансові розслідування чи надається відповідна інформація. В ФРН органи фінансового розшуку працюють у тісній взаємодії з кримінальною поліцією і прокуратурою. Вони можуть проводити фінансове розслідування як по запитах останніх, так і за власною ініціативою. Співробітники фінансового розшуку також беруть участь в оперативних заходах при розслідуванні кримінальних справ, які, як правило, знаходяться у провадженні органів прокуратури, в тих випадках, коли це стосується правопорушень у сфері оподаткування [11, с. 41].

У той же час, такий формат не виключає існування певних ризиків для дійсної протидії загрозам в економічній сфері. Це, зумовлюється недосконалим нормативно-правовим забезпеченням організації, здійснення та змоги коригування, в тому числі ситуативного, плану спільних дій відповідних суб'єктів, відсутністю, порівняно з правопорушниками новітнього інформаційно-комунікаційного технологічного забезпечення, природно запізнілою реакцією законодавця на виклики сьогодення, що особливо помітно в умовах діджиталізації та цифровізації, морально-етичних якостей окремих співробітників органів, які прийнято вважати суб'єктами забезпечення системи економічної безпеки України та ін. Однак, сам процес взаємодії, зазвичай, не є першопричиною неефективності спільної діяльності вказаних суб'єктів, а є похідним та здійснюється в існуючих правових рамках, об'єктивних умовах й під дією суб'єктивних факторів. Тому, зважаючи на важливість і багатогранність економіки наявних можливостей (кадрове та ресурсне забезпечення) суб'єктів системи економічної безпеки України провадження вказаної варіації діяльності можна вважати виправданим та необхідним за нинішніх складних умов, із точки зору оперативності, ефективності захисту і можливої подальшої спільної діяльності, а також раціональності.

В складних умовах сьогодення забезпечення належного функціонування системи економічної безпеки є не лише конституційним зобов'язанням держави, а й гострою потребою у нинішні часи. Такий стан вимагає оперативного та результативного державного реагування, яке передбачає вжиття широкого кола санкціонованих заходів на виявлення й протидії цим загрозам. Одним із таких, виправдано, вважається ефективна організація та належний перебіг взаємодії суб'єктів забезпечення системи економічної безпеки України. Зважаючи на широкий спектр форм здійснення останньої вона

виправдано може мати вагоме місце для результативного досягнення певної мети.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. К. Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
2. Яременко В. В., Сліпушко О. М, Андрієвський Л. І. Новий тлумачний словник української мови. К.: АКОНІТ, 2001. 910 с.
3. Енциклопедія сучасної України. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=33901 (дата звернення: 14.04.2020).
4. Білодід І. К. Словник української мови Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL: <http://sum.in.ua/s/vzajemodija> (дата звернення: 14.04.2020).
5. Бондар Г. Ю. Правове забезпечення взаємодії слідчих правоохоронних відомств у кримінальному судочинстві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Х., 2004. 230 с.
6. Волобуєва О. О. Взаємодія слідчого з фахівцями під час збору інформації про особу, що скоїла злочин: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Донецьк, 2006. 236 с.
7. Морозов В. А. Взаимодействие: понятие, виды и свойства. *Креативная экономика*. 2015. № 9 (10). С. 1309–1318.
8. Андрощук І. В. Взаємодія як педагогічна категорія. *Педагогічний дискурс*. 2013. Вип. 14. С. 15–19.
9. Крусян А. Р. Взаимодействие местных органов исполнительной власти и органов местного самоуправления: учеб. пособие. Одесса : Юрид. лит., 2001. 164 с.
10. Адамовська В. С. Механізм державного регулювання економіки та вибір напряму економічної політики в сучасних умовах господарювання. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1063> (дата звернення: 15.04.2020).
11. Цимбал Г. П. Взаємодія як умова забезпечення виявлення і розслідування податкових злочинів: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Ірпінь, 2005. 223 с.